

Čehom pa je Bog vrh tega dal še nekoliko humora, kateri jim pripušča, da ogledujejo homatije svetá skozi očála, pa jih tudi nekoliko varuje, da ne prepevajo zmiraj v mehkiem tonu.

Potrebno se nam je zdelo, omeniti vse to, da se ne sodi pesem slovanska le „po enem tonu“, in da skladatelj slovanskih, tedaj tudi slovenskih pesem, ne zapeljuje kriva misel, da značaj slovanske muzike je edini mehki ton. —k.

Jugoslavenstvo.

* *Matica dalmatinska*. — V odborovi seji Matice dalmatinske se je na predlog dr. Klaića sklenilo, da popusti izdajanje „Kačićevih ugodnih razgovorov“ in namesti tega bode izdala čitanko ali zbirko životopisov, podučnih člankov itd. za ljudstvo. Ob enem je bil izvoljen odbor, kateri sestavi program za to knjigo. Predsednik je naznanil, da je gosp. Štefan Ljubiša predstavil „Gorski vienac“ pokojnega črnogorskega vladika na hrvaški pravopis in mu dodal zgodovinski komentar in tolmačenje besed, ter ga ponudil Matici, da ga izdá svojim stroškom. Odbor je odločil, da stori to, ako bode mogel.

* *Polyglott - Parömiophraseologie oder Wörterbuch der deutschen, italienischen (friaulischen), slovenischen, französischen, lateinischen und griechischen parallel neben einander gestellten Sprichwörter und sprichwörtlichen Redensarten, sammt den bezüglichen alphabetischen Verzeichnissen zur schnellen Auffindung derselben. — Ein Band. Verfasst von Josef Vuk. Zum allgemeinen Gebrauche und zum schätzbarsten Geschenke für die studierende Jugend.* — V izgled, kako bode ta slovník osnovan, podamo bravcem svojim za pokušnjo tole: *Slovenski*: Svoja hišica, svoja voljica; — svoj dom je boljši od zlatega korca; — (bolje eno oko svoje, kakor tuje oboje.) — *Talijanski*: Ad ogni uccello suo nido par bello; — casa propria val più, che non si crede. — *Francozki*: A chaque oiseau son nid est beau; — il n'ya rien tel que d'avoir un chez — soi. — *Angleški*: East, West, at home is best; — home is home, be it never so homely and abroad. — *Nemški*: Eigener Herd ist Goldes werth; — jedem Vogel gefällt sein Nest; — Ost, West, zu Haus ist best; — Heimat mein, was kann lieber sein? — *Friaulski*: No si sta miej in niò, che a chiasa so; — a ogni uciel il so nid i gi par biel. — *Latinski*: Domus amica, domus optima; propria domus omnium optima; — nullus locus est domestica sede jucundior; — patriae fumus alieno igne est luculentior. — *Grški*: Ἰδία ἐστία πάντων ἀριστον.

Cena knjižici se bo odločila po številu naročnikov; čim več se jih nabere, tem cenejša bo. Naj se tedaj vsi, katerim utegnejo prislovice v mnozih jezicah dobro služiti, kmali oglasijo pri izdatelju g. Štefanu Vuku, duhovniku v Gorici.*) Šolski učenci in vodji morejo mnogo pripomoči k obilnemu naročilu, katero želimo marljivemu gosp. pisatelju.

Ozir po Jugoslavenstem.

Dragi radovedež!

Od Kolpe.

2.

Dobro znana je svetu krasna pa plodna dolina, od vode Savine, ki jo razdvojuje „savinska dolina“ imenovana. Po vsej pravici se savinsko polje „raj“ slovenskega Štajarja imenuje, da! ne samo slovenskega,

*) Častitega gosp. M. P. prosimo, da nas zapiše v vrsto naročnikov. Vred.

temuč vsega Štajarja. Krije v sebi veliko lepih vasi, in tudi prijazni trg Žavski, čegar pošteni prebivavci se po vsem slovenskem svetu čislajo kot pravi narodni možaki. Rajske lego ima tudi mesto Celje, tikoma Savine. Odkar železnica drdrà mimo Celja, se je mesto vse prerodilo in pomladilo. Ne bom pripovedoval o novih ulicah „na grabnu“, proti sv. Maksimilijanu in sv. Duhu, proti kolodvoru itd., katerih poslopja so tako lična, da se meriti morejo s poslopji velikih mest. Peljem te le prek kapucinskega mosta na desni breg Savine, ktera je bistra kakor je bister Slovenec. Pred nekterimi leti tu nisi nahajal družega, kot gosto grmovje in pa mlake, katerih prebivavci so poleti v eno mer raglali in popotnika topili v melanholične misli. Al zdaj je vse drugače. Pridna slovenska roka je grmovje strebila, močirje posušila in nekdej pust in otožen kraj spremenila v prekrasno livado, ktero lepšajo rodovitne njive, pisane senožeti, prijazni vrti in dva lepa drevoreda, eden za vozove, za pešce eden. Glej, dragi radovedež! kako se na svetu zdaj vse obrača. Po prijazni planjavi šetaje pa sem vendar milo zdihoval. O zalo celjsko mesto s svojo rajsko okolico, zakaj se ne zdramiš popolnoma, da bi tvoji prebivavci, od prvega do zadnjega, se zavedili, da so sinovi matere Slave, kateri so dolžni čast in ljubav presrčno, in da je protinaravno, da se nekteri izmed njih tako nespodobno uklanjajo nemškuti, kakor praočetje njih v starodavnih časih poganskim Rimljanom, česar priča so še napisi na tukajšnjih rimskih kamnih. — Iz teh mojih sanjarij izbudila me je čuvarica z mestnega zvonika, oznanovaje mi, da je čas odriniti proti beli Ljubljani po železnici. — Še nekaj Ti pa moram povedati za vodilo, ako se kdaj primeri, da potuješ skozi Celje. Ne zabi prav polne denarne listnice seboj vzeti! Gostivnice v Celji, saj kar sem jez skusil, niso hvale vredne. Poiskal sem si bil najslavnijo pivnico; al žalibože! okanil sem se bil. Čeravno postrežba nikakor ni izvrstna, je dragina blizo taka, kakoršna se pripoveduje o Mehiki. Sram me je povedati, koliko sem za posteljo z nesnažnimi prti in za neokusno in prazno kavo plačal. Primaruha! kadar potuješ v Celje, ne zabi svetlih križavcev domá; morda si s srebrom bolj srečen mimo mene s papirnatim denarjem. Morebiti da sta „Engelwirth“ ali „Ochsenwirth“ bolja — al teh nisem skusil; imeni ste me strašili. Pravili so mi sicer, da so celjske gostivnice večidel prazne, ker železnica tira popotnike brez postanka hitro naprej, in da to je krivo, da gostivnice tako pešajo. Verjamem; al da bi krčmarje morala za to zgubo odškodovati peščica popotnikov, ki tukaj ostaja, to ni pravo. O Celji se saj po moji skušnji pač lahko reče, da ne smeš „delati rajtenga brez birta.“ On ti jo še le zasolí! — Lukamatija je zapiskal in hajd proti beli Ljubljani. Kako je tukaj, Ti povem drugi pot.

T. M. Štantetov-Šentviški.

Národní običaji.

Žalovanje bčel.

Kdor po svetu gré, marsikaj izvé. Popotnik, ki je obhodil severne kraje na Francozkem in je prišel v Normandijo, popisuje sledečo dogodbo, na katero je zadel medpotoma.

Nekega dné — pripoveduje popotnik — sem prišel v vas blizo mesta Condé-sur-Noireau. Dolgega hodá vès truden, koprnim po požirku hladne pijače, zato kar naravnost grem v prvo hišo, da prosim kozarec vode. Al stopivši na dvorišče blizo vrta, zagledam vso družino potopljeno v veliko žalost. Posebno čudno pa se mi je zdélo to, da je hišna dékla v črni obleki bčelne pa-

njove (korbe) s črnim prtom pokrivala, med tem pa nekaj žlabudrala, česar nisem razumel. Hišna gospodinja, žalosti posebno potrta, je s posebno pazljivostjo gledala na to, kar je dékla delala.

Da ne bi motil žalostne družine, zapustim dvorišče in grém v sosedovo hišo, kjer mi stara babica na prošnjo mojo prinese kozarec mleka, pa mi prijazno še ponudi sira, strdí in kruha. Ko se gostujem pri dobrovoljni ženici, jo vprašam, naj mi pové, kaj da pomenijo črno ogrnjeni panjovi v sosedovi hiši? Pové mi na to, da preteklo noč je umrl ondi hišni gospodar, in zato je bil zadnji čas, da so se spomnili bčél. Ker smrti gospodarjeve nisem v nikakoršno zvezo z bčelami spraviti mogel, prašam ženico dalje, kaj to pomeni. Zeló se je čudila, da tega ne vé, ter me vpraša: ali pri nas ne mrjó bčele, ako se v znamenje žalosti ne ogrnejo s črnim prtom, kadar kdo umrje v gospodarjevi hiši?

Pri nas nikjer ni te navade, ji odgovorim. Al žena noče verjeti, marveč v enomer svojo trdi, da bčele umrjó, ako se ne udeležijo hišne žalosti.

Če tudi je taka misel le vraža, vendar ni brez lepega poména in ima res nekaj ganljivega v sebi. Kmet normandski živí posebno od bčeloreje; ta toliko mu koristna živalica se mu pa zdí zeló občutljiva in bistroumna, ker tako umetno dela satovje in se tako umno véde pod gospodinstvom matice svoje. Zato normandski kmet med svojo družino šteje bčelice, češ, da se one veselijo ali žalujejo, kadar se v hiši gospodarjevi pripetí kaj veselega ali žalostnega.

Dopisi.

V Pragi 8. julija. † (*Novo ministerstvo — založne — obrtnijske družbe — gledišče — Šafařikovi spisi.*) (Kon.) Ker že o društvih govorim, naj omenim še novih rokodelskih družeb. Z obrtnijsko svobodo nastala je konkurencija, pa tudi mnogo revščine pri obrtnikih, posebno pri rokodelcih. Vsakdo je hotel na svoje začeti, če tudi ni nič imel. Tak rokodellec ni mogel tekmati z bolj premožnimi, in kmali je ob nič prišel. Al človeški um najde ti pomoči. Ni še dve leti, kar je več krojačev praških stopilo skupaj v društvo. Vsaki je dal po 150 gold. in imeli so lepo glavnico, s katero se je moglo že kaj začeti. Napravili so si skupno delavnico; razdelili so si delo; nakupili so si v fabrikah dobrega blaga; in ako jim je naročenega dela zmanjkalo, delali so sproti obleko, ki so jo v svoji štacuni prodajali. Kmalí so vidili, kako koristna je ta naprava, in treba je bilo še druge štacune. Za malo časa posnemali so ta izgled drugi krojači, mizarji in mnogo inih rokodelcev; tako, da imamo zdaj vse polno zalag izdelkov takih društev. Ravno zdaj pa napravljajo tudi manjši tiskarji tako družbo in veliko skupno tiskarnico, ki bo na dve plati koristila, namreč tiskarjem samim, in narodni literaturi, ki bo dobila s tem dobrega založnika. — Zdaj pa še nekaj o českem gledišču. Ta mladi narodni zavod je ravno zdaj v veliki krizi. „Novice“ so že večkrat povedale o napredku česke opere in o slavnem tenoristu Vecku. Dasi je začasno česko gledišče mnogo manji nego nemško, neslo je vendar lanskega leta ravnatelju 15.000 gld. čistega dobička, nemško pa svojemu okoli 30.000 gold. zgube. Kar je novega v Parizu na svitlo prišlo, videli smo mnogo pred na českem gledišču kakor na nemškem. Zdaj pa so se pripravljali, da spravijo na oder novo Majerbeer-ovo opero „Afrikanko“, ki jo je ravnatelj českega gledišča za 6000 gld. kupil. Kar se spreta česki ravnatelj in gosp. Vecko. To priliko vpotrebi ravnatelj nemškega gledišča, ter ponudi slavnemu tenoristu več

plačo. Česki ravnatelj si je svest, da ne dobí precej enacega tenorista, in kakor dober trgovec naredí z nemškim ravnateljem sramotno pogodbo. Ponudi mu celo česko opero, on pa je mislil davati samo igrokaze, vendar v žep vtikati celih 10.000 gld. deželne podpore. Al to pot mu je spodletelo. Deželni odbor se je temu po posebnem prizadevanji dr. Riegerja uperl, ter vzel Liegertu ravnateljstvo českega gledišča. Kakor slišimo, bo česka Thalia kmali dobila bolj vrednega oskrbnika. — Ravno je prišel na svitlo 29. in poslednji zvezek Šafařikovich sebranih spisov. Tudi „Geschichte der südslavischen Literatur“ je z drugim snopičem 3. zvezka končana. Dobijo se zdaj vsi spisi za vse Slovane pre zgodaj umrlega pisatelja. Naj njegova dela, za vse Slovane enako važna, tudi pri Slovencih najdejo obilno čitateljev. Z Bogom!

Iz Gorice 9. julija. (*Zemljepisna začetnica. Želja do Matice. „Umni Gospodar.“*) Jesenkova „Zemljepisna začetnica za gimnazije in realke“ je zagledala te dni beli dan pri nas. Presojaj to knjigo, od ktere koli strani, priznal bodeš, da je s prav znanstveno natanjčnostjo spisana, in tudi v terminologičnem obziru, čeravno nam Cigaletov slovár mnogo dobrega na roko daje, se je težka naloga slavno dovršila in marsikaka naravna overa srečno premagala. Primerjaj katero si bodi talijansko zemljepisno knjigo, ne bodeš lagal, ako rečeš, naj se skrije pred našo „začetnico“, kar le, na priliko, terminologijo zadevlje. Talijanske take knjige so večidel predstavljene z ono vsemu svetu znano talijansko lahkoto, ki ne pozna nobenega truda na svetu. Razun gosp. pisatelju gré pa za to lepo delo tudi gosp. prof. Šolarju velika hvala, da je knjigo likati pomagal z dostojno in primerno besedo. Nekteri tuji, posebno grški in latinski izrazi so potrebni klej, brez kterega bi se znanstveni ali kateri si bodi govor le prašil in razletaval kakor pleve in suho pezdiranje. „Zemljepisna začetnica“ ni suh imenik zemljepisnih imen; ona je zanimiva knjiga, ki obsega na 104 stranéh mnogo lepe in koristne tvarine ne samo za dijaka v šoli, temuč tudi za vsacega omikanega Slovenca, ki želí marsikaj že pozabljenega zopet prerahljati in mnogo novega čitati v čistem in gladko tekočem jeziku. Torej zopet trd kamenček v prači ponižnega Davida proti laškemu Goljatu, ki nas z raznoterim orožjem strahuje. S tacimi deli naj se usta protivnikov maše, ki v eno mer blebetajo, da nimamo šolskih knjig, čeravno vemo, da protivnika in posebno Laha je težko z besedo prepričati, da ima Slovenec res še kaj solí v glavi. Taka gnjusna trma je podobna nekdanjim Hunom, o kterih pravijo, da so se celó po smrti kot duhovi borili z netelesnimi sovražniki po zraku. — Priporočamo tedaj „začetnico“ vsem našim učenostnikom, da jej pot odprejo, kodar je treba. — Naj se pri tej priliki obrnem tudi k slovenski Matici. Ali bi ne hotla naša književna mati tudi šolske knjige zakladati? Zraven bukev za prosto ljudstvo nam je pred vsem tudi šolskih knjig jako treba, in res ne iščejo naši zoperniki dlake v jajcu nikjer tako doslednje, kakor ravno pri šolskih knjigah: „Imate li šolskih bukev? kje so? imenujte nam jih!“ — to so navadna vprašanja. Matica bi pa zakladanje šolskih knjig tem lože prevzela, ker društvo sv. Mohora v Celovcu skrbi za ljudske knjige in jo je za to skrbeti tudi vprihodnje trdna volja. — H koncu še nekaj o „Umni Gospodarji“ in o prijaznosti todišnjih Lahov do njega. „Umni Gospodar“ pod vrlim vredništvom g. A. Marušića si je pridobil ono spoštovanje, katero zasluži. Al menda ravno zato je pozornost nekterih ljubeznjivih gospodov na-se obrnil. Ker se je pa jel od dne do dne bolj zavedati, postal jim je nazadnje hud trn v peti, in — fuimus Troes! — „Umni